

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان جهاد دانشگاهی

عنوان: مروری بر وضعیت کارآفرینی در ایران

گردآوری: اداره امور آموزشی

تاریخ انتشار: ۱۳۸۲

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر، پائین تر از خیابان دکتر فاطمی، کوچه میرهادی، پلاک ۳ - اداره امور آموزشی

www.jobiran.com

نقل مطالب با حفظ حقوق معنوی سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان و با ذکر مشخصات کامل گزارش بلامانع است.

سالهاست که موضوع کارآفرینی در کشور ما مطرح شده است، اما هنوز این بحث و بررسیها در رابطه با کارآفرینی از عرصه‌های سخنوری، ژورنالیسم و سیاست به حوزه‌های علم و برنامه‌ریزی نرسیده است. هنوز پس از گذشت سالها، واژه کارآفرینی مفهوم واقعی خود را به اذهان متبادر نکرده است و هنوز دولتمردان و مسئولان مملکتی در سخنرانی‌ها و مقالات خود از این واژه بعنوان راه حلی برای رفع معضل بیکاری استفاده می‌کنند.

قبل از هر چیز باید به این سؤال اساسی پاسخ داد که چرا بحث کارآفرینی در جامعه ما مطرح شده است؟ آیا طرح مسأله برخاسته از یک نیاز واقعی، ضروری و بومی بود که براساس آگاهی و شناخت علمی از کارآفرینی مطرح گردید یا براساس مصلحت‌جویی و راه‌حل‌یابیهای موقت برای نجات دولتمردان از تورم نیروی انسانی و کاهش درآمدهای ارزی و ریالی دولت.

بدیهی است که پاسخ این سؤال را می‌توان در برنامه‌های اجرایی و عملکرد پرچمداران کارآفرینی کشور جستجو کرد. به نظر می‌رسد که بحث کارآفرینی بدلیل مصلحت‌جوئیهای خیرخواهانه و راه‌حل‌یابیهای موقت دولتمردان به همراه تلقی و برداشت ناقص و بعضاً غلط از کارآفرینی مطرح گردیده است دلیل بارز این ادعا اهداف مصوبات هیأت دولت، برنامه‌ها و بخشنامه‌ها و سخنرانی‌های مسئولان دولتی است که در رابطه با کارآفرینی مطرح می‌شود. چنانچه به موارد فوق با دقت توجه کنیم متوجه می‌شویم که اهداف همه آنها کاهش بیکاری یا افزایش اشتغال‌زایی و خوداشتغالی است نه کارآفرینی.

امروزه جامعه‌شناسان اقتصادی، محوریت انسانی را در برنامه‌های توسعه، عامل اصلی موفقیت تولید و اشتغال می‌دانند و حالا شاید زمان آن رسیده است که ما هم مفاهیم را بچرخانیم و برای رفع بحرانهای اقتصادی به شیوه‌هایی از جنس دنیای امروز متوسل شویم. بسیاری از کشورهای

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

توسعه یافته جهان آرزوی داشتن نیروهای جوان را دارند، اما برای ما حضور میلیونی جوانان به معضلی تبدیل شده است که بنا به گفته دکتر حسین عظیمی، صاحب‌نظر اقتصادی، سایه بحرانی بزرگ را بر سر دهه ۸۰ پهن کرده است.

شاید راه‌حلهای مختلفی برای حل بحران موجود وجود داشته باشد، ولی توجه به موضوع کارآفرینی با توجه به نقش و اهمیت آن در جوامع امروزی می‌تواند یکی از راه‌حلهای موثر باشد. پرورش کارآفرینان آتی، راهنمایی و هدایت کارآفرینان فعلی و نیز از قوه به فعل درآوردن استعداد کارآفرینان بالقوه، سازوکارهایی می‌طلبد که شاید یکی از سازوکارهای مفید و سازنده تربیت افرادی به نام مربیان کارآفرینی باشد.

نقش مربیان در تربیت نیروی انسانی امری کاملاً بدیهی است. زیرا تربیت نیروی انسانی کارآمد ذخیره ارزشمندی برای سرمایه انسانی یک کشور محسوب می‌شود. و چنانچه مربی و معلم امروز به تناسب رشد و تعالی جامعه تغییر نکند و مهارتهایی را که باید آموزش بدهد خود فرانگیرد، - بویژه در جهانی که به طور فزاینده تحت سلطه فن‌آوری و دانش‌مداری قرار دارد - انتظار دستیابی به اهداف تعیین شده غیرممکن می‌نماید.

در حال حاضر، وضعیت نیروی انسانی آموزش‌دهنده در برخی رشته‌ها و موضوعات به هیچ وجه مطابق با انتظارات و آرمانهای مورد نظر نیست. اگر بنای سواد در سالهای آتی بر تعاریفی باشد که در متون مختلف گفته شده و محتوای آموزش، فنون و مهارتها نیز دارای ویژگیهایی باشد که برشمرده شده است، هرگز دستیابی به چنین اهدافی با بافت نیروی آموزشی و مربیان امروزی امکانپذیر نخواهد بود. با توجه به نیاز مبرم کشور ما به تربیت مربیان کارآفرینی (حدود ۶۰۰۰ نفر و برای هر ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت کشور تنها ۱ نفر) و تعداد قابل توجه آنان داشتن برنامه‌ای حساب

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

شده برای تربیت این تعداد مربی کارآفرینی لازم و ضروری است. بنابراین، اگر فرض کنیم باروشهای بسیار مؤثر و بهره‌ور، تعداد مربیان شاغل در بخش کارآفرینی به ۶۰۰۰ نفر برسد و با عنایت به اینکه آموزش نیروی انسانی مورد نیاز در موضوعات مختلف کارآفرینی از سوی سازمان یا نهادی خاص صورت گیرد، از این رو، به نظر می‌رسد برای تحقق آرمانهای مورد نظر در رابطه با کارآفرینی تحولات قابل توجهی باید در روشهای آموزش، جذب، تأمین و نگهداری نیروی انسانی صورت گیرد.

تاریخ توسعه و روند تحولات آن در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که برای نیل به توسعه پایدار ضروری است اولویت تغییر به ترتیب به نظامهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی داده شود. ممکن است با اولویت قائل شدن به نظامهای اقتصادی تحولاتی شکل گیرد و ظاهراً کشوری توسعه هم بیابد اما با این حال، اولاً این توسعه ناپایدار خواهد بود و ثانیاً ابعاد توسعه بطور جامع و یکپارچه تحقق نمی‌پذیرد و بیشتر به رشد بعضی از عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی منجر خواهد شد. امروزه، تحولات سریع و غیرقابل مقایسه با گذشته در عرصه‌های علمی و فن‌آوری به تبع خود تغییراتی را در فرآیند نظامهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در پی آورده است. کشوری که بخواهد نقش انفعالی در برابر تحولات شگرف نداشته باشد باید توانمندی، خلاقیت، نوآوری و اتکاء به نفس را در ملت خود به نحوی تربیت نماید که همواره نقش مسلط و فعال خود را بر آثار تحولات یاد شده داشته باشد.

نکته دیگری که بر ضرورت این امر می‌افزاید تغییرات احتمالی و گسترده‌ای است که در سالهای آتی در همه عرصه‌های یاد شده محقق خواهد شد. از آنجایی که ویژگی این تحولات مبهم و ناشناخته است از این رو باید نسبت به تقویت فکری، علمی، فنی و خودباوری نسل آینده همت

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

وافر به خرج داده شود. باید راههایی در نظر گرفته شود که بتوان از این تحولات برای خدمت به آموزش کارآفرینی استفاده کرد و افراد را برای کسب مهارت در زندگی و کار آینده آماده نمود. اتخاذ راهبردهایی مناسب نظیر مشارکتهای علمی با کشورهای گوناگون، ایجاد فرصتهای مطالعاتی در هنر و حرفه مربوط و نیز، گفت‌ووشنودهای گسترده و افزایش مسؤلیت و مشارکت دست‌اندرکاران در همه سطوح، بویژه در مراکز تربیت معلم و مربی، عنصری بسیار مهم پی‌ریزی نظام آموزش تربیت مربی کارآفرینی برای نیل به اهداف توسعه است.

تحقق اهداف توسعه‌ای جز با پی‌ریزی نظام آموزشی تربیت مربی کارآفرینی متناسب با نیازهای فعلی و آتی امکانپذیر نیست. بنابراین، ضروری است به تعلیم و تربیت مربی کارآفرینی و آموزش و تربیت وی به نحو بسیار چشمگیری توجه بشود.

مفاهیم و تعاریف کارآفرینی:

بعنوان نقطه شروع، ممکن است مرور برخی تعریفهایی که محققان از نظر تاریخی در مورد کارآفرینی به کار برده‌اند، مفید باشد. برخی مکاتب فکری در رابطه با کارآفرینی وجود دارند که می‌توان آنها را به دو دسته تقسیم کرد. مکاتبی که کارآفرینی را بعنوان یک کارکرد اقتصادی تعریف می‌کنند و آنهایی که کارآفرینی را با ویژگیهای فردی شناسایی می‌کنند.

رویکرد عملی، بر نقش کارآفرینی درون اقتصاد تمرکز می‌کند. برای مثال در قرن هیجدهم ریچارد کانتیکون^۱ گفته است که کارآفرینی عبارتست از قبول ریسک خرید با قیمت مشخص و فروش با قیمت نامشخص.

^۱ - Richard Cantillon

اهمیت تربیت مریدان کارآفرینی

جین باپتیست^۲ تعریف واژه کارآفرینی را گسترش داده است تا مفهوم گردآوری عوامل تولید را نیز شامل شود. شومپیتر^۳ در سال ۱۹۱۱ مفهوم نوآوری را به تعریف کارآفرینی افزود. او انواع بسیاری از نوآوری را در نظر گرفت، از جمله نوآوری فرآیند، نوآوری بازار، نوآوری کالا، نوآوری عوامل و حتی نوآوری ساختمان. او بر نقش کارآفرین در خلق و پاسخگویی به ناپیوستگی‌های اقتصادی تأکید داشت. در حالیکه برخی تحلیل‌گران بر کارکرد و تأثیر اقتصادی کارآفرینی تمرکز دارند، برخی دیگر توجه خود را به تحقیق درباره ویژگیهای فردی کارآفرینان معطوف کرده‌اند. برای درک منابع اجتماعی و روانشناسی کارآفرینی تلاشهای قابل ملاحظه‌ای انجام شده است. همچنانکه کنت^۴ هم به آن تحت عنوان «جنبه عرضه کارآفرینی» اشاره می‌کند. این مطالعات برخی ویژگیهای مشترک بین کارآفرینان را با توجه به نیاز توفیق، مرکز کنترل استنباطی و تمایل به ریسک‌پذیری، به ثبت رسانده‌اند. بعلاوه بسیاری در مود موج عمومی محرومیت دوران کودکی و تجربیات اوایل دوران بلوغ به عنوان مشخصه کارآفرین به تعبیر و تفسیر پرداخته‌اند. هنگامی که این مطالعات را با هم در نظر می‌گیریم ناتمام و اغلب با یکدیگر ناسازگار هستند.

به هر حال ما معتقدیم که هیچ یک از این رویکردها صحیح نیست. برای مثال تأثیر مفاهیم ریسک‌پذیری، نوآوری و یا حتی تأسیس یک شرکت را بر مفهوم کارآفرینی در نظر بگیرید. هر کدام از این واژه‌ها بر بعضی از جنبه‌های برخی کارآفرینان تمرکز دارد. اما اگر قرار است برای آنکه فردی کارآفرین شود، بنیانگذار نیز باشد، در این صورت هیچ کدام از آقایان توماس واتسون^۱ از شرکت ای بی ام و ری کروک^۲ از شرکت مک دونالد کارآفرین نیستند. با وجود این تعداد کمی

² - Jean Baptiste

³ - Schumpeter

⁴ - kent

¹ - Thomas Watson

² - Ray Kroc

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

بطور جدی کارآفرین بودن دو فرد فوق‌الذکر را انکار می‌کنند. همچنین، در حالی که ریسک‌پذیری شاخص مهمی از رفتارهای کارآفرینانه است، آشکار است که بسیاری از کارآفرینان از روی بی‌میلی ریسک می‌کنند و آن هم بعد از آنکه تلاشهای شجاعانه‌ای برای دستیابی به منابع سرمایه و فراهم کردن تسهیلات برای ریسک‌پذیری، انجام داده‌اند. همچنانکه یک کارآفرین بسیار موفق گفته است: «عقیده من درباره ریسک و پاداش، کسب پاداش برای من و پذیرش ریسک برای دیگران است.» با توجه به جنبه عرضه مکتب کارآفرینی سئوالات بسیاری ممکن است مطرح شود. اینکه آیا ویژگیهای اجتماعی و روانشناختی برای پیشرفت کارآفرینی ضروری یا کافی است، در قلب موضوع قرار دارد.

تاریخچه آموزش کارآفرینی:

سابقه آموزش رسمی کارآفرینی به سال ۱۹۳۸ برمی‌گردد. در این سال، پروفیسور شیگرو فوجی استاد بازنشسته دانشگاه کوب در ژاپن، یک دوره کاربردی کارآفرینی ارائه نمود. در ایالات متحده آمریکا تا سال ۱۹۷۰ حدود ۲۵ مؤسسه آموزش عالی دوره‌های کارآفرینی ارائه می‌کردند. در سال ۱۹۸۰ این تعداد به ۱۵۰ و در سال ۱۹۸۵ به ۲۵۳ مؤسسه رسید. هم‌اکنون بیش از ۵۰۰ مؤسسه آموزش عالی در این زمینه فعال هستند و ۲۲ دانشگاه نیز هر یک بین ۵ تا ۱۴ درس مرتبط با کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک ارائه می‌کنند. در کشور کانادا حدود هفت دانشگاه به صورت رسمی در زمینه ارائه دوره‌های کارآفرینی به فعالیت مشغولند. در قاره اروپا تلاشهای مربوط به ترویج آموزشهای کارآفرینی در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ گسترش چشمگیری داشته است. امروزه اکثر موسسات آموزش عالی در اروپا در زمینه کارآفرینی دوره‌های آموزش برگزار می‌کنند.

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

در سال ۱۹۹۷، دانشگاه استرلینگ برای اولین بار در جهان یک دپارتمان کارآفرینی تأسیس کرده است. در انگلستان از اواسط دهه ۱۹۸۰ برنامه‌های آموزشی گسترده‌ای در رابطه با کارآفرینی اجرا شده است. در ایرلند از سال ۱۹۹۰ برنامه‌هایی در رابطه با توسعه کارآفرینی آغاز گردیده است که از نتایج این برنامه ایجاد ۲۱۹ شغل جدید در ۵۵ شرکت بوده است.

در آسیا نیز اکثر کشورهای آسیای جنوب شرقی در زمینه ترویج و توسعه کارآفرینی گامهای اساسی برداشته‌اند. در کشور هندوستان مؤسسه EDI واقع در احمدآباد دوره‌های مختلف آموزشی را در رابطه با کارآفرینی ارائه می‌دهد. کشورهای نظیر تایلند، ویتنام، لائوس، برنامه‌هایی برای توسعه کارآفرینی تدوین کرده‌اند. مؤسسه صنایع کوچک در دانشگاه فیلیپین، مراکز توسعه کارآفرینی در انستیتوی تکنولوژی مارا در مالزی و همچنین مرکزی در دانشگاه نانیانگ و دانشگاه پرتانیان از جمله مؤسسات و دانشگاههایی هستند که اقدامات مختلفی را در زمینه آموزش و توسعه کارآفرینی انجام داده‌اند. در استرالیا دانشگاههای نیوانگلند، نیوکاسل، ملبورن از جمله مهمترین مراکز تحقیقات و آموزشهای کارآفرینی هستند. کشور چین نیز برنامه‌های وسیعی را برای ترویج و آموزش کارآفرینی با هدف توسعه کارآفرینی آغاز کرده است.

در کشورهای افریقایی همچون نیجریه، زیمباوه، اوگاندا، کنیا و غیره برنامه‌هایی برای توسعه مهارتهای کارآفرینی به اجرا درمی‌آید.

در کشور ما توجه به مباحث مربوط به کارآفرینی عمر کوتاهتری دارد. در برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور، موضوع کارآفرینی از بُعد آموزش و پرورش کارآفرینان مورد توجه قرار گرفته است که نتیجه آن تصویب طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاههای کشور (کاراد) می‌باشد. همچنین جهاد دانشگاهی نیز با توجه به اهمیت آموزش کارآفرینی، در راستای توسعه

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

کارآفرینی اقدام و برگزاری دوره‌های مختلف کارآفرینی در واحدهای جهاد دانشگاهی سراسر کشور نموده است.

اهمیت و ضرورت آموزش مربیان کارآفرینی:

در اینجا بهتر است که نگاهی به آمار و ارقام مربوط به بیکاری فارغ‌التحصیلان حال و آینده داشته باشیم تا بدینوسیله به عمق فاجعه و بحران ناشی از بیکاری فارغ‌التحصیلان و نیز تبعات مرتبط به آن پی ببریم. بررسیها حاکی از آن است که متوسط عرضه نیروی کار فارغ‌التحصیلان در سطوح عالی در طول برنامه سوم توسعه (۷۹-۸۳) سالیانه معادل ۲۱۱/۴ هزار نفر و در مقابل تقاضا برای نیروی کار دارای آموزش عالی سالیانه بطور متوسط ۱۷۴/۸ هزار نفر خواهد رسید و تعداد بیکاران از ۲۸۶ هزار نفر در سال ۷۸ به ۴۶۹ هزار نفر خواهد رسید. به عبارتی نرخ بیکاری این گروه با ۰/۷ درصد افزایش از ۱۵/۲ درصد به ۱۵/۹ درصد برسد.

در همین راستا بسیاری از آگاهان با پذیرش این نظریه که در دهه ۸۰ کلکسیونی از انواع مدل‌های بیکاری شکل خواهد گرفت از بیکاری فارغ‌التحصیلان به عنوان بحرانی‌ترین نوع بیکاری یاد می‌کنند که دامنه آن از اواسط دهه ۷۰ در روندی صعودی قرار گرفته است و تا چند سال آینده به بالاترین حد خود خواهد رسید. به طوریکه طبق پیش‌بینی کارشناسان نرخ بیکاری در دهه ۸۰ به بیش از ۲۰٪ خواهد رسید.

توجه به مسائل ذکر شده در فوق و نوع نگاه و دیدی که نسبت به کارآفرینی و کارکرد آن در جامعه وجود دارد ضرورت توسعه کارآفرینی و ترویج فرهنگ مربوط به آن در سطح جامعه، ما را برآن می‌دارد که نسبت به نیازهای اساسی و اولویت‌های آموزش کارآفرینی حساسیت در خور توجهی داشته باشیم. هر نوع آموزشی بویژه آموزشهای کارآفرینی اگر بخواهد در مسیر

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

فرهنگ‌سازی قرار بگیرد مستلزم این است که بصورت سیستماتیک و نهادینه شدن درآید. مادامی که این اتفاق صورت نگیرد کارکرد آن در عرصه عمومی فاقد اثربخشی لازم خواهد بود. براین اساس تربیت مربیان کارآفرینی از ضروری‌ترین اولویت‌هایی است که باید در آموزش کارآفرینی مورد توجه دولت، مسئولین و مؤسسات آموزشی قرار گیرد.

واقعیت این است که در حوزه کارآفرینی نیز همچون سایر حوزه‌ها، آموزش مربیان به منظور تجهیز آنان به داشتن تخصص‌های لازم برای ارائه آموزش‌های رسمی و غیر رسمی بسیار حائز اهمیت است. ولی این مقوله در کشور ما چندان مورد توجه نگرفته است.

با توجه به وضعیت کنونی کشور ما و مشکلات و مسائل مختلفی که با آن روبرو هستیم. توجه به کارآفرینی و اشاعه فرهنگ کارآفرینی در جامعه از طرق مختلف منجمله آموزش مربیان کارآفرینی برای مشاوره کارآفرینان بالفعل و شناسایی کارآفرینان بالقوه عاملی است که می‌تواند ما را در حل برخی مشکلات و مسائل موجود یاری نماید. مطالعه سوابق و تجربیات کشورهای دیگر در حل برخی از مسائل و معضلات اقتصادی خودشان به کمک کارآفرینان نشان می‌دهد که پیمودن راه آنان و استفاده از تجربیات مفیدشان برای رسیدن به جایگاه واقعی کشورمان در رابطه با مبحث کارآفرینی می‌تواند مفید واقع شود. در زیر به آمار و اطلاعات کشور ایالات متحده آمریکا در ایجاد اشتغال از طریق کارآفرینی بصورت خلاصه اشاره می‌شود. هرچند در کشور ما امکانات و منابع مورد نیاز برای رسیدن به چنین جایگاهی فعلاً وجود ندارد ولی استفاده از امکانات موجود و نیز شناسایی استعداد‌های بالقوه می‌تواند در بلندمدت ما را به جایگاه واقعی مان برساند:

اهمیت تربیت مریان کارآفرینی

در طی ۱۰ سال گذشته تعداد شرکتهای تجاری تازه تأسیس بطور متوسط ۶۰۰ هزار در هر سال بوده است و این روند نشان‌دهنده وجهه فعالیت‌های کارآفرینانه است. مشخصاً در سال ۱۹۹۵ حدود ۸۰۷ هزار شرکت کوچک در این کشور تأسیس شده است که این یک رکورد جهانی است. از سال ۱۹۸۰، همه ۵۰۰ شرکتی که در مجله فورچون (Fortune) معرفی شده‌اند، ۵ میلیون شغل را از دست داده‌اند. اما بیش از ۳۴ میلیون شغل جدید در امریکا ایجاد شده است. در سال ۱۹۹۶ شرکتهای کوچک ۱/۶ میلیون شغل جدید ایجاد کرده‌اند. ۵۰٪ از بنگاههای اقتصادی کوچک جدیدالتأسیس (غزالها) که سریع‌ترین رشد را داشته‌اند، موجب ایجاد ۹۴ درصد از مشاغل جدید خالص شدند در حالی که کمتر از یک سوم این غزالها از تکنولوژی بالا بهره‌مند بوده‌اند. فعالیتهای اقتصادی کوچک (فعالیهایی که کمتر از ۵۰۰ کارمند در آنها مشغولند) ۵۳ درصد از نیروی کار خصوصی را در اختیار می‌گیرند. ۴۷ درصد از کل فروشهای انجام شده و ۵۱ درصد از تولید ناخالص داخلی بخش خصوصی را از آن خود کرده‌اند، ۶۰ درصد از تمام بنگاههای اقتصادی آمریکا در کمتر از یکسال بوجود آمده‌اند، ۶۷ درصد از تمام اختراعات جدید متعلق به شرکتهای کوچک است.

با توجه به آمار فدراسیون ملی فعالیتهای اقتصادی مستقل (NFIB) در حدود ۱۲ میلیون از فعالیتهای تجاری دارای صاحبانی هستند که هم مالکند و هم نقش مدیر را ایفا می‌کنند. حدود ۷ میلیون از این ۱۲ میلیون فعالیتهای تجاری صاحبانی دارند که بدون استخدام کس دیگری، کارمند خودشان هستند و برای خودشان کار می‌کنند. از ۵ میلیون شرکت باقی‌مانده فقط ۱۵ هزار بنگاه هر کدام تعداد ۵۰۰ نفر یا بیشتر را استخدام کرده‌اند.

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

در ایالات متحده هر سال یک شرکت جدید همراه کارمند برای هر ۳۰۰ نفر بزرگسال تأسیس می‌شود چون شرکت تازه تأسیس اقتصادی حداقل دارای دو مالک - مدیر است بنابراین در هر سال از هر ۱۵۰ نفر، یک نفر در ساختن یک کارخانه جدید شرکت می‌کند. بعنوان آخرین مورد در رابطه با اهمیت شرکتهای کوچک در این کشور، جدول ۱ تهیه شده است تا به شکل مختصر نشان دهد چگونه این غزالها (کارآفرینان) استخدام در آمریکا را تقویت کرده‌اند.

جدول ۱: رشد غزال گونه (سریع)، ۱۹۹۰ - ۱۹۹۴

فرصتهای شغلی ایجاد شده توسط غزالها (کارآفرینان)	۵ میلیون
فرصتهای شغلی از بین رفته (حذف شده) توسط شرکتهای دیگر	۰/۸ - میلیون
رشد خالص اشتغالزایی	۴/۲ میلیون

این اطلاعات جزئی بینشی را ایجاد می‌کند که نشان دهنده این است که ؛ آینده اقتصادی ما وابسته به توسعه توانائی‌های کارآفرینانه می‌باشد.

نقش تربیت مربیان کارآفرینی در توسعه کارآفرینی:

آیا کارآفرینان، کارآفرین زاده می‌شوند یا ساخته می‌شوند؟ یک فرد چطور کارآفرین می‌شود؟ آیا موضوعاتی همچون خلاقیت، نوآوری، ریسک‌پذیری، انعطاف‌پذیری، توفیق‌طلبی و بسیاری از ویژگیها و صفات کارآفرینان قابل آموزش هستند؟ اینها سئوالاتی هستند که پاسخ به آنها درک روشنی از نقش آموزش مربیان کارآفرینی در توسعه کارآفرینی بدست می‌دهد. صفات یاد شده

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

غالباً با شدت و ضعف در بیشتر افراد نهفته است. حتی کسانی که این ویژگیها را دارا نباشند از طریق آموزش و حمایت می‌توان این صفات را در آنان کشف و پرورش نمود. تحقیقات روانشناسان نیز نشان می‌دهد که این صفات از بدو دوران کودکی می‌تواند در اثر جو حاکم بر محیط خانواده و نوع رفتار والدین با کودکان در فرد ایجاد شود. به مرور زمان تقویت و از مشخصه های بارز شخصیتی آنان گردد. اما لازم به یادآوری است که صرف داشتن این ویژگیها کارآفرینی محسوب نمی‌شود بلکه کارآفرینی زمانی تحقق می‌یابد که از مرحله ذهنی به عینیت برسد یا به عبارتی از قوه به فعل درآید.

افرادی نیز هستند که در مدارس، دانشگاهها و یا در سطح جامعه ایده‌های بدیعی را ارائه می‌دهند. حال این پرسش پیش می‌آید که چگونه می‌توان به افراد کمک کرد ایده‌ها و توانائیهای بالقوه خودشان را به فعل درآورند؟ چگونه می‌توان افرادی را که بالقوه دارای توانائیها و ویژگیهای کارآفرینانه هستند شناسایی کرد و آنها را در مسیر درست تربیت و هدایت نمود و اینکه چگونه می‌توان به صاحبان ایده‌ها و افراد خلاق کمک کرد که بتوانند ایده‌های خود را به مرحله عمل بیاورند.

تربیت مربیان کارآفرینی پاسخ روشنی است که از طریق آن می‌توان ضمن نهادینه‌سازی آموزشهای کارآفرینی و تربیت افرادی متخصص در زمینه مباحث کارآفرینی، به شناسایی افراد کارآفرین بالقوه و نیز راهبری صاحبان ایده‌ها کمک کرد.

اهداف طرح:

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

با توجه به اهمیت مربیان، میزان نیاز به مربیان در سالهای اخیر بواسطه حمایت از تغییر و تحولات عظیمی که در بخشهای مختلف صنعت و خدمات و بطورکلی در همه ابعاد زندگی انسان اتفاق افتاده، زیاد شده است.

اکثر کشورها اخیراً اثرات تغییرات اساسی در اقتصاد جهانی، حرکت مداوم سرمایه در مقیاس جهانی، کوتاه شدن چرخه تولید و معرفی شدن مفاهیم جدید تولید را تجربه کرده‌اند. بدون نیروی کار منعطف، برانگیخته شده و آموزش دیده، ابتکارات بالقوه درباره سیستمهای تولیدی و تکنولوژی اطلاعات پایه تحقق نمی‌یابند. آموزش باید مدرنیزه شود و برای این کار نیاز ملموسی به تمرکز ویژه روی آموزش مربیان داریم. به هر حال این نیازمند منابع فراوانی خواهد بود. در کل می‌توان گفت که اجرای این طرح هدفهای ذیل را دنبال می‌کند:

۱- با توجه به شرایط ورودی برای شرکت‌کنندگان در دوره و نیز محتوای دوره‌های موردنظر، مربیانی تربیت شوند که بتوانند به راحتی در مقابل جمع یا گروه سخنرانی کرده و مفاهیم و مطالب موردنظر را به آنها انتقال دهند. به عبارت دیگر افرادی تربیت شوند که دارای اعتماد به نفس بالایی باشند.

۲- با توجه به آموزشهای ارائه شده در طی دوره‌ها، مربیانی پرورش یابند که به راحتی نیازهای آموزشی طرف مقابل را تشخیص داده و به نحو مقتضی برای رفع این نیازها، برنامه‌ریزی آموزشی انجام دهند.

۳- ایجاد توانایی در افرادی به عنوان مربی برای ایجاد ارتباط و تعامل متقابل با فراگیران برای تحریک بیشتر آنها برای یادگیری.

اقدامات ضروری و مورد نیاز در رابطه با تربیت مربیان کارآفرینی:

اهمیت تربیت مریدان کارآفرینی

۱- انتخاب نوع آموزش یعنی انتخاب نوع جامعه. چنین انتخابهایی در همه کشورها گفت و شنوهای عمومی و گسترده‌ای را طلب می‌کند که براساس ارزشیابی دقیق از سایر نظامهای آموزشی صورت می‌گیرد. کسب نظر از مقامات سیاسی و شخصیت‌های علمی و اجتماعی برای دستیابی به بهترین راهبردهای اصلاحی آموزش کارآفرینی از جمله ضروریات است.

۲- تمرکززدایی اداری و استقلال مؤسسه‌های آموزشی شرط لازم برای بروز خلاقیتها و نوآوریهاست. از این‌رو، درگیر کردن کلیه نهادهای تصمیم‌گیرنده و سوق دادن آنان به سمت سیاستگذارهای جامع و هماهنگ از ضروریات است.

۳- آموزش سرمایه‌ای، امری ملی و راهبردی است و تنها نباید با فشارهای اقتصادی و بازار کار تنظیم شود. ضروری است مقررات جامعی وضع شود و تعدیلهای در بخشهای مختلف صورت گیرد، تاجایگاه حقیقی خود را بازیابد که این امر در گرو مشارکت صمیمانه و همکاری کلیه بخشهای دولتی و خصوصی است که با تجدید نظر نسبت به وضع موجود و راهبردهای اصلاحی، نیل به این مقصود رافراهم آورند.

۴- استفاده وسیع از فن‌آوری در آموزش بویژه در میان بزرگسالان نیازمند شناخت همه جانبه قابلیتها و توانمندیهای بخش ارتباطات، راهها، وسایل ارتباطی، حمل و نقل و روند توسعه آنهاست. برای نمونه، اگر یکی از سیاستهای اتخاذ شده در برنامه توسعه آتی ایجاد شهرکهای تولیدی و خدماتی به منظور تحقق آرمانها و اهداف مورد نظر باشد، این امر نیازمند هماهنگی همه جانبه و جامع کلیه بخشها و نهادهای قانونی است.

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

۵- حتی توسعه و تقویت زیربناها و ظرفیتهای صرفا اقتصادی کشور به منظور جایگزینی نفت در برنامه توسعه آینده هم نیازمند همکاری و مشارکت، هماهنگی همه جانبه و عمومی کلیه بخشها و نهادهای دولتی و خصوصی است.

گرایشهای تخصصی:

همانطور که گفته شد هدف این طرح تربیت افرادی متخصص و آگاه در زمینه مباحث مختلف کارآفرینی است. از آنجایی که موضوع کارآفرینی، موضوعی گسترده می‌باشد و تربیت افرادی که در همه زمینه‌ها و موضوعات کارآفرینی صاحب نظر باشند مشکل به نظر می‌رسد و حتی خود فراگیران نیز شاید توانایی آن را نداشته باشند که بتوانند به همه موضوعات مربوط به کارآفرینی آگاهی پیدا کنند. لذا تقسیم‌بندی موضوعی مبحث کارآفرینی ضروری به نظر می‌رسد تا از این طریق هم حجم مطالب و موضوعاتی که فراگیران می‌آموزند کمتر می‌شود و هم فراگیران در موضوع مورد مطالعه به خاطر حجم کم مطالب بعنوان افرادی متخصص تربیت می‌شوند. در این رابطه تقسیم‌بندی موضوعی مبحث کارآفرینی تحت ۶ گرایش تخصصی به شرح ذیل مطرح می‌گردد:

- ۱- ایده‌یابی، خلاقیت و نوآوری
- ۲- طرح شغلی (Business Plan)
- ۳- تأسیس و مدیریت بنگاه اقتصادی
- ۴- روش تأمین منابع مورد نیاز برای کسب و کار
- ۵- تحقیقات بازار و بازاریابی

۶- کارآفرینی سازمانی

عناوین مطرح شده در بالا، هر کدام زیر مجموعه‌ای از موضوع کلی کارآفرینی هستند. فراگیران قبل از اینکه مباحث اصلی گرایش تخصصی خود را شروع کنند، باید دوره ای تحت عنوان دوره مبانی کارآفرینی که بیشتر در رابطه با تاریخچه، مفاهیم، مبانی، الگوهای کارآفرینی است بگذرانند تا بتوانند بدین وسیله با چهارچوب کلی مبحث کارآفرینی آشنا شوند، سپس به مباحث اصلی گرایشهای شش گانه پردازند.

الف : مبانی کارآفرینی:

همانطور که گفته شد این دوره برای تمامی گرایشهای مربوط به کارآفرینی در نظر گرفته شده است و تمامی فراگیران قبل از ورود به دروس تخصصی گرایش تخصصی خودشان، باید این دوره را بگذرانند. گذراندن این دوره باعث آشنایی کلی فراگیران با مباحث مربوط به کارآفرینی و شکل گیری یک چارچوب کلی در ذهن آنها خواهد شد تا بهتر بتوانند مباحث تخصصی مربوط به کارآفرینی را در گرایش خودشان درک و ارائه نمایند.

ب: گرایشهای تخصصی:

۱- ایده یابی، خلاقیت و نوآوری :

عناوین این گرایش تخصصی بیشتر حول محور نوآوری، خلاقیت می باشد. با توجه به اینکه کارآفرینان همواره به دنبال موفقیت در بازار هستند. در این گرایش دروسی ارائه می شود که سعی در آشنایی افراد با یافتن فرصت مناسب، ایده یابی، خلاقیت، نوآوری و ... دارد.

۲- طرح شغلی (Business Plan):

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

عناوین دروس ارائه شده در این گرایش تحصیلی بیشتر در رابطه با نحوه آماده کردن طرح BP می باشد.

۳- تأسیس و مدیریت بنگاه اقتصادی :

عمده مباحث و عناوین موجود در این گرایش در رابطه با نحوه مدیریت کردن کسب و کار و مسائل مدیریتی آن است.

۴- روش تأمین منابع مورد نیاز و مدیریت آنها :

عناوین دروس این گرایش بیشتر در رابطه با روشهای تأمین منابع مورد نیاز برای یک کسب و کار می باشد.

۵- تحقیقات بازار و بازاریابی

عناوین دروس این گرایش بیشتر در رابطه با بازار، مدیریت آن و تحقیقات بازار می باشد.

۶- کارآفرینی سازمانی:

امروزه با توجه به تغییر و تحولات گسترده‌ای که در همه زمینه‌های علمی و عملی صورت گرفته است، سازمانها مجبورند برای همپایی و نیز همگامی با این تغییر و تحولات، و نیز غلبه بر شرایط نامطمئن و پیچیده محیطی از ابزارها و روشهای نوینی استفاده نمایند. بدین معنی که سازمانهای امروزی در حال تبدیل شدن به شکل سازمانهای بسیار پویا، خلاق، نوآور می باشند. برای این منظور، آشنایی با انواع سازمانها، فرهنگهای حاکم بر آنها و نیز چگونگی ایجاد

اهمیت تربیت مربیان کارآفرینی

کارآفرینی سازمانی در جهت نیل به سازمان کارآفرین در گرایش تحت عنوان گرایش کارآفرینی سازمانی در نظر گرفته شده است..

نتیجه‌گیری:

آموزش‌های مربوط به کارآفرینی در کشورهای مختلف به دلایل مختلفی مورد توجه قرار گرفته است و آنها از ارائه آموزش‌های مربوط به کارآفرینی هدفهای مختلفی را دنبال کرده‌اند. در کشور ما نیز توجه به امر کارآفرینی و آموزش‌های مرتبط با آن دلایل خاص خود را دارد. یکی از دلایل اصلی توجه به مبحث کارآفرینی در کشور ما مسأله و معضل بیکاری می‌باشد. ولی موضوع کارآفرینی و توجه به آن، تنها به لحاظ وجود مسأله بیکاری نمی‌تواند کارکردهای مورد انتظار را ایفا نماید.

لذا با توجه به دلایل فوق، توجه به امر کارآفرینی و آموزش‌های مرتبط با آن از سطوح پایه تا آموزش‌های عالی باید هدفمند و دارای ساختار خاصی باشد. لذا همانطور که در متن مقاله نیز ذکر شد. ایجاد زیربنای مطمئن و محکم برای گسترش آموزش‌های مرتبط با کارآفرینی، تربیت مربیان کارآفرینی می‌باشد.